

Teória verejnej správy

PhDr. Matúš VYROSTKO, PhD.

úvod a 1. prednáška

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Cieľom predmetu je oboznámiť študentov s podstatou a fungovaním verejnej správy ako formy verejnej moci v demokratickom štáte všeobecne a v stredoeurópskych štátoch zvlášť. Študenti si osvoja obsahové znaky dvoch rozhodujúcich súčastí verejnej správy – štátnej správy a územnej samosprávy, následne sa oboznámia s princípmi dobrej verejnej správy a ich aplikáciou v krajinách strednej Európy.

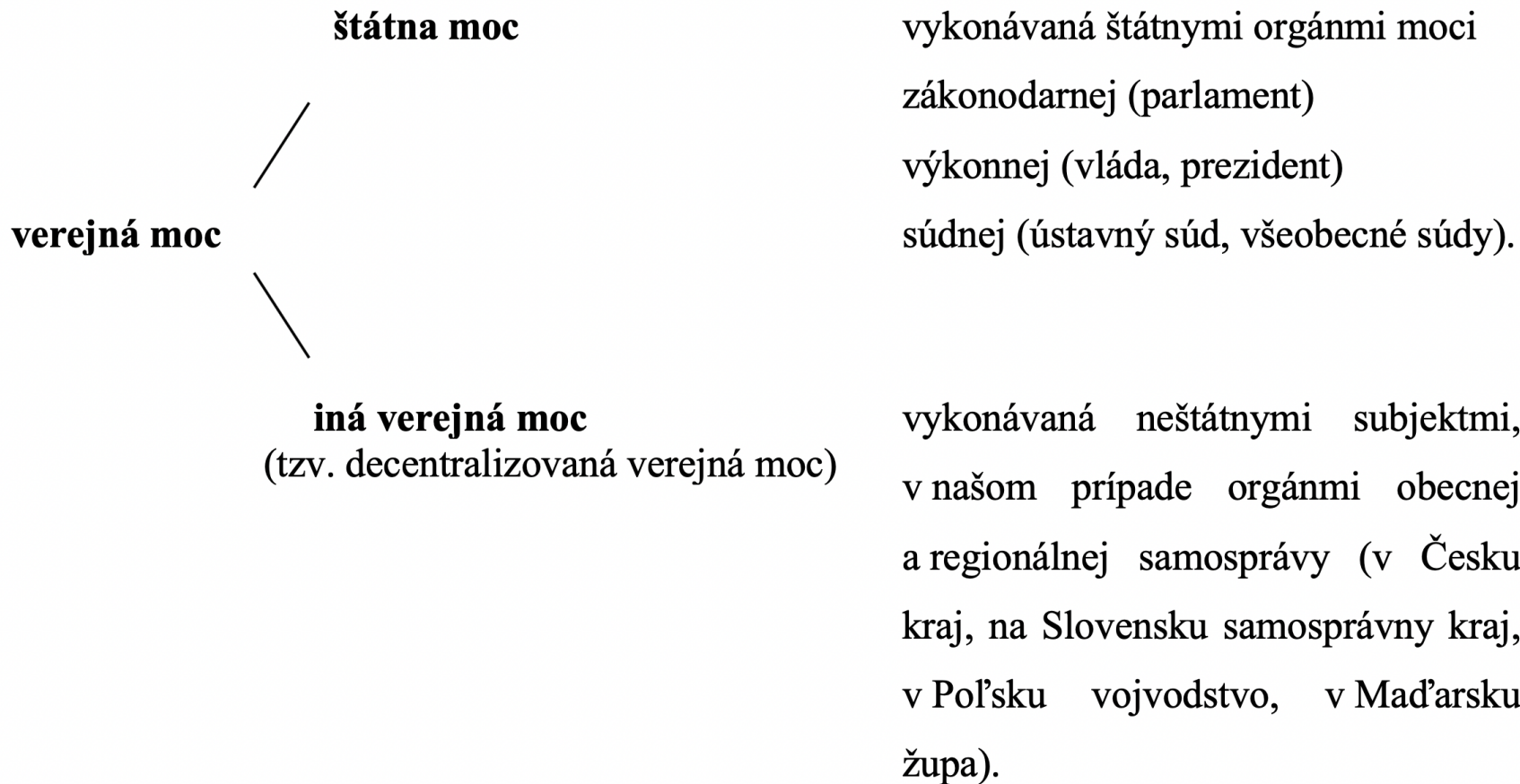

Obsah predmetu študentom umožní pochopiť organizáciu štátnej správy z hľadiska jej subjektu a vykonávateľov v jednotlivých štátoch strednej Európy so zameraním na spoločné a osobitné znaky. V rovnakom zmysle si osvoja študenti úlohy a štruktúru územnej samosprávy – miestnej i regionálnej - v stredoeurópskych štátoch. Študenti po absolvovaní predmetu získajú vedomosti, ktoré im umožnia pochopiť pozíciu verejnej správy v demokratickom štáte, dokážu analyzovať a argumentačne zdôvodniť jej ústavnoprávne zakotvenie a organizačné zabezpečenie a takto získané vedomosti tvorivo uplatniť v praxi.

Verejná správa – čo je to?

- **Praktická činnosť – správa vecí verejných**
- **Vedná disciplína**
- **Študijný odbor, študijný program**
- **Inštitucionálne zabezpečenie – sústava inštitúcií a orgánov verejnej správy, ktoré ju vykonávajú**

Ako sa delí verejná moc?

- **ADAMCOVÁ, Mária. Teória verejnej správy. Košice: FVS UPJŠ, 2018. ISBN 978-80-8152-587-2.**
- **PAVLÍK, Marek, ŠIMKA, Karel, POSTRÁNECKÝ, Josef a Richard POMAHAČ. Moderní veřejná správa. Praha: Wolters Kluwer. 2020. ISBN 978-80-7598-048-9.**
- **VYROSTKO, M. a SCISKALOVÁ, M. Teorie veřejné správy. Opava: Fakulta veřejných politik v Opavě, 2020. Dostupné z: Opava: <https://elearning.slu.cz/course/index.php?categoryid=66>**
- **ČERNÍN, Karel. Principy dobré správy. Praha: Wolters Kluwer. 2019. ISBN 978-80-7598-301-5.**
- **HENDRYCH, Dušan, KAVĚNA, Martin a Marek PAVLÍK. Správní věda. Teorie veřejné správy - 4., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer. 2014. ISBN 978-80-7478-561-0.**
- **SKULOVÁ Soňa, KLIKOVÁ Alena, HAVLAN Petr, MATULA Miloš, POTĚŠIL Lukáš, PRŮCHA Petr a Jan SVATOŇ. Základy správní vědy. Brno: Masarykova univerzita. 2017. ISBN 978-80-210-7335-7.**

doporučená literatura

SCHELLE, Karel. Dějiny veřejné správy. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 520 s. ISBN 978-80-7552-374-7.

PRŮCHA Petr. Základy správního práva. Brno: Masarykova univerzita. 2016. ISBN 978-80-210-8115-4.

KONEČNÝ, Stanislav. Verejná správa v členských štátoch Európskej únie. Bratislava: Mayor, 2016. ISBN 978-80-9691-338-1.

KERLINOVÁ Alena a Eva TOMÁŠKOVÁ. Management veřejné správy. Brno: Masarykova univerzita. 2019. ISBN 978-80-210-6918-3.

PEKOVÁ, Jitka, JETMAR, Marek a Petr TÓTH. Veřejný sektor, teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer. 2019. ISBN 978-80-7598-209-4.

- **písomná skúška**

- pre úspešné ukončenie predmetu je potrebné vychádzať z obsahu prednášok, seminárov a povinnej literatúry

- 1. Historicko – teoretická východiska veřejné správy (stát, veřejná moc, veřejná správa)**
- 2. Současné teorie veřejné správy – interdisciplinární chápání veřejné správy**
- 3. Změny veřejné správy v kontextu historickém, hodnotovém a funkčním**
- 4. Organizace (součástí) veřejné správy (státní správa, územní samospráva, veřejnoprávní korporace) – všeobecná charakteristika**
- 5. Principy výstavby a činnosti veřejné správy**
- 6. Funkce veřejné správy**
- 7. Formy a metody činnosti ve veřejné správě**
- 8. Reformy veřejné správy v demokratickém a právním státu**
- 9. Lidský prvek ve veřejné správě (etický rozměr, odbornost a kvalita výkonu veřejné správy)**
- 10. Veřejná správa a právo na spravedlivý proces**
- 11. Informační systémy ve veřejné správě**
- 12. Veřejná správa v evropském prostoru (v prostoru Evropské unie)**

1. přednáška

- **najširšia štátna činnosť**
- **súčasť výkonnej moci**
- **ústredná (ministerstvá) alebo miestna úroveň (napr. okresné úrady)**
- **činnosť výkonná (uvádzajú do praxe zákony) a nariad'ovacia (prijímajú normatívne právne akty (nie zákony, ale napr. nariadenia vlády, vyhlášky ministerstiev ..) a individuálne právne akty (napr. stavebné povolenie)**
- **normatívny vs. individuálny správny akt**

- - správa územného plánovania a výstavby
- - správa lesného hospodárstva
- - správa vodného hospodárstva
- - správa na úseku ochrany a využívania nerastného bohatstva
- - správa školstva
- - správa zdravotníctva
- - správa kultúry
- - správa zamestnanosti
- - správa vnútorných vecí

- **správa živnostenského podnikania**
- **- správa informácií**
- **- správa štátnej štatistiky**
- **- správa katastra nehnuteľností**
- **- policajná správa**
- **- správa obrany**
- **- správa súdnictva**
- **- správa dopravy**

- základom slobodného štátu je slobodná obec
- vyjadrením snahy realizovať úlohy na zabezpečenie záujmov územného spoločenstva relatívne samostatne a bez priamej ingerencie štátu a štátnych orgánov
- Orgány územnej samosprávy sú volené, t. j. vznikajú zdola. Nekopírujú vždy administratívno-teritoriálne členenie štátu, t. j. nie vždy sú vytvorené na úrovni každej územno-správnej jednotky (napr. v Česku, Rakúsku i na Slovensku sa nevytvára orgán územnej samosprávy na úrovni okresu)
- Orgány územnej samosprávy vykonávajú **vlastnú pôsobnosť** (rozhodujú o veciach vlastnej samosprávy priznanej ústavou a zákonmi a za svoje rozhodnutie nesú zodpovednosť) a
- tzv. **prenesenú pôsobnosť** (ide o situácie, keď štát zákonom preniesie na územné samosprávne celky výkon niektorých úloh štátnej správy, pričom výkon týchto úloh a ich plnenie štát kontroluje a z časti alebo v plnom rozsahu finančne zabezpečuje).
- Orgány územných samosprávnych celkov môžu prijímať vlastné normatívne právne akty a to buď v rámci samostatnej pôsobnosti, alebo na základe zákona a v jeho medziach aj v oblasti prenesenej pôsobnosti.

- **najčastejšie prostredníctvom orgánov samosprávy obce, resp. orgánov vyšších územných celkov**
- **- miestnym (obecným) alebo regionálnym referendom**
- **- na zhromaždeniach obyvateľov obce (napr. v Slovenskej republike)**
- **- prostredníctvom ľudovej iniciatívy (napr. v Maďarsku).**

- **správu vlastného majetku a majetku štátu zvereného miestnym samosprávam do užívania**
- **- zostavovanie a schvaľovanie rozpočtu obce (vyššieho územného celku) a záverečného účtu**
- **- rozhodovanie vo veciach miestnych (regionálnych) daní a poplatkov a vykonávanie ich správy**
- **- usmerňovanie ekonomickej činnosti, výkon podnikateľskej činnosti a investičnej výstavby**
- **- údržba a správa miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, kultúrnych, sociálnych, školských, športových a iných zariadení, ako aj kultúrnych pamiatok**

- **zabezpečovanie verejnoprospešných služieb, najmä nakladanie skomunálnym odpadom, správa a udržiavanie zelene, zásobovanie vodou, odvádzanie odpadových vôd zo žúmp, miestna verejná doprava**
- **- ochrana životného prostredia**
- **- koncepcia a rozvoj bytovej výstavby a bývania**
- **- prijímanie normatívnych právnych aktov (nariadení, vyhlášok)**
- **- zakladanie, riadenie a zrušovanie rozpočtových a príspevkových organizácií, ako aj**
- **iných právnických osôb a zariadení**
- **- zabezpečovanie a ochrana verejného poriadku**
- **- miestne (regionálne) referendum a tvorba vlastných samosprávnych orgánov**

Premeny verejnej správy

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

- - transformácia verejnej správy
- - reformy verejnej správy
- - modernizácia verejnej správy

- **komplexné systémové zmeny verejnej správy vo všetkých základných ekonomických, politických a sociálnych súvislostiach.**
- **V krajinách V4 ide vlastne o uskutočňovanie zmien, ktoré nastali po roku 1989, t. j. o nahradenie totalitného systému verejnej správy politicky ovládaného komunistickou stranou, demokratickým systémom verejnej správy**
 - legalita
 - legitimita
 - garancia územnej samosprávy s kompetenciami
 - transparentnosť
 - občianska participácia
 - prvky priamej demokracie ...

- znamená podstatnú organizačnú, funkčnú a kompetenčnú zmenu určitého významného segmentu verejnej správy
- príkladmi reformy verejnej správy sú
 - územná reforma a funkcionálna reforma verejnej správy,
 - zmeny v stupňoch verejnej správy (napr. zrušenie okresných úradov),
 - reforma ústrednej štátnej správy,
 - komunálna reforma (zlučovanie obcí, kompetenčné delenie obcí, zriaďovanie spoločných obecných úradov a pod.)

- **spojená sprechodom od industriálnej k postindustriálnej informatickej spoločnosti,**
- **súvisí s ekonomizáciou verejnej správy a prenikom manažérskych prvkov do jej obsahu a systému fungovania**
- **predstavuje dlhodobý proces, ktorý má v každej krajine svoj vlastný obsah, formy a intenzitu**
- **Existuje viacero príčin podporujúcich proces modernizácie verejnej správy, patrí k nim napr.**
 - **narastanie krízových javov v zabezpečovaní sociálnej funkcie štátu (najmä v oblasti zdravotníckej starostlivosti, sociálneho zabezpečenia a sociálnych služieb),**
 - **úsilie o zvýšenie efektívnosti verejnej správy,**
 - **znižovanie nákladov na poskytovanie verejných služieb**
- **trvalo udržateľný rozvoj**

Ďakujem za pozornosť

PhDr. Matúš Vyrostko, PhD.
matus.vyrostko@fvp.slu.cz